

ሓምላይ ምንቅስቃሴ ኤርትራ
ንማሕበራዊ ዕርቅን ፍትሕን ምዕቻብ ከባብን

Eritrean Green movement for Social Reconciliation, Justice and Ecological wisdom

“ጽባሕ” ነርክበሉ ንሕቶ ከባብያዊ፣

ዓለምና /ፕላነት/ እንተ ረጂቻ ጽባሕ የሎን። ሓምኤ

ንመሬት ሕለዩላ፣ ክትሓልዩልኩም፣ እዚ ብሂል እዚ ናይ አቦታትና ኢዩ። አቦታትና፣ ንመሬቶም መታን ክኸሰቡ፣ ኣብ ሓደ ጊዜ ክኹሉሳዎ ከም ዘይግብኦም ይርድኦም ኔይሩ። እዚ ስለ ዝኾነ ድማ ንሓደ ቻዲሮም፣ ንሓደ ወገን ይሓርሱ፣ ንሓደ ሓዚኦም ንሓደ ወገን ይስዕሩ፣ ንውልዶ ገረብ ገዲፎም ንዝጋዕረረ ይቆርጹ፣ ይድኩዑን፣ ካብ ፍግረ መሬት ይከላኸሉን ኔሮም። እዚ ምስ ዓቕምኻ ዝግበር ዝተሓተ ንመሬት ምሕላውይን ምክንኻንን ኢዩ። ድሕሪ መግዛእትታት ግን መሬትናን ንሕናን ብሓባር ባዲምና። ካብ ኩሉ ኣብ ጊዜ መግዛእቲ ጣልያን ከተማታት ምስ ተቐልቐላ ንመግብን ንፋብሪካታትን መሳርሒ ዝኸውን ፈሓም የድሊ ስለ ዝነበረ፣ ብዘይ ኣገባብን ብዘይንሕስያን ኣግራብና ናይ ቆላን ከበሳን ወይኒ-ደጋን ተለቢዱ። ድሕሪ ነጻነትውን ንጃህራን ንፖሎቲካዊ ሃላኽን ዝኸውን ፕሮፓጋንዳ እንተዘይኮይኑ ኣድማዒ ስራሕ ኣይተሰርሑን። ከመይ ኢሉ ድማ ክስራሕ እቲ ክተክልን ክሃንጽን ዝግብኦ ሰብ ፍትሕን መሰልን ከይረኸበ መሬት ሓራ ኮይኑ ዝስምዖ የዋህ ኢዩ። ንሃልኺ ንፕሮፓጋንዳን ንረእዩለይ ስሙዑለይን፣ ንዝና መራሒኦም፣ ክብሉ ካሚራታት ሰሪዖም፣ ንባርነት መንእሰይት ከም ዝሰርሑን ዘልሙዑን ኣብ ዜና ዘቕልሕዎ ኩሉ ሓሶት ኢዩ። ብድሕሪት መጽናዕትን ንሓውሩ እንታይ ሳዕቤን ኣለዎን ከይመርመሩ ዝሰርሑዎ ሓደ ኣብነት ገደብ ቶከር ኣብ ዓንቐር ሩባ ዓንሰባ ኢዩ።

ኩሎም ንመሰል ወዲ ሰብ ዘይሕልዉ ንከባቢ ክሕሰቡ ዘይሕሰቡ ኢዩ። እዚ ስለ ዝኾነ ድማ ብሰንኪ እዞም ይኣኸለና ዘይፈልጡ፣ መሬት ኣብ ሲኦል ትቐየር ዘላ። ሳላ ጸዕርን ቻልሰን፣ መሓዙት ፕላነት፣ “ሎምስ ይኣክል ” ዝብል ዋዕላ፣ ከካይዱ፣ ተገዲዶም፣ ንመጀመርታ ጊዜ ኣድማዒ ኣኼባታት ብደረጃ መንግስታት ተጸዊዑ ይካየድ ከም ዘሎ ኩልና ንሰሚዕ ኣለዎና። እዛ ፕላነት ክንርድኦ ዘሎና ብፍላይ ናይ ወዲ ሰብ ብሕታዊ ጥሪቱ ኣይኮነትን። ከም ድላዩ ክሕንብጠላ ድማ መሰል የብሉን። ብዙሓት ዝረኣዩን ዘይረኣዩን እንሰሳታት ከም ትብጽሑም፣ ንውሉድ ወለዶ ከየበላሾና ክነውርሳ ከም ዝግባኣና፣ ክሳብ እዚ ዕለት ደቂ ሰብ ኣይተሰቆሮናን ዘሎ። ንመዓልታዊ መግብን ንመኽሰብን ክንብል ንፕላነትና ኣብ ሓድጋ ኣውዲቅናያ ንርከብ፣ እዚ ስለ ዝኾነ ድማ ህላውየናን ጥፍኣትናን ኣብ ኢድ እዚ ዋዕላ ኣለዎ። እቲ መንገዲ ነዊሕን ኣድካምን ከም ዝኾነ ኩሉ ነቲ ዋዕላ ዝከታተሎ ክዕዘብ ዝኸእል ኢዩ። ግን ነቲ ጌጋ ምእማንን ክትፍውሶ ምጽዓርን ድማ ቐዳማይ ስጉምቲ ኢዩ። ካብ ዓሚ ንቕሓትና ብዛዕባ ፕላነት ሎሚ ዘመን ይሓይሽ። ጸዕርን ቻልሰን ናይ መሓዙት ፕላነት ግን ኣብዚ ዝውዳእ ኣይኮነን። ክተዓጸጸፍን ኩሉ ነባሪ ፕላነት ብውልቕን፣ ብማሕበርን፣ ብሃገርን፣ ብኮንቲነንትን ክነቕሓሉ፣ ክጽንበሮ፣ ሓላፍነትና ኢዩ።

ናይ ኣፍሪቃ መንግስታት ንመጀመርያ ጊዜ ኣብ ታሪኽም፣ ኣብ ልዕሊ መሬትና፣ ብሰንኪ ኢንዱስትሪላውያን ሃገራት ዝወረደ ድርቂ፣ ሳዕቤኑ ኣብ ልዕሊ ህዝብና ዝረኤ ዘሎ ጥሚትን፣ ሞትን፣ ስደትን፣ ብሓደ ኣፍ ዓው ኢሎም ክዛረቡ ምርኣይና ዓቢ ሓበን ይስማዓና። ብቀ.ሚንስትር ኢትዮጵያ ኣቶ መለስ ዜናዊ ዝምራሕ ጉጅሌ ኣፍሪቃ፣ ኣብ

ዋዕላ ኮፐንሃገን ተረኪቡ፣ ንኢንዱስትሪውያን ሃገራት፣ አብ ልዕሊ ህዝብን መሬትን አፍሪቃ ዘብጽሕዎ በደላት ክኣምኑን፣ ክክሕሱን፣ አስሚሮም። ነቲ ተሪፉ ዘሎ ሓምላይ ቦታታትና ከይበርስ፣ ካብ ፋብሪካታትን መኅፎዓዓዝያን ዝወጽእ መርዛም ትኪ ገደብን ሕጊን ክሕንጸጽን ክትግበርን፣ ከምኡ'ውን ንክንሕልዎ ሓገዝ ክግበር፣ ነቲ ዝፈረሰ ድማ ካሕሳ ክህቡ፣ ብወግዒ ምሕታቶም ብአፍሪቃውነትና፣ ኮሪዕና። ነዚ ሕቶ ፕላንት፣ ኩሉ ሙሁርን ዜጋን፣ አፍሪቃዊ፣ ክድግፎን፣ ክቃለሰሉን፣ ግዜኡ ስለ ዝኾነ ሓምኤ ይጽዊዕ።

ዋዕላ ኮፐንሃገን ግን ክሕግዝ ይኸእል እንበር፣ ንቐጠላያ አፍሪቃ ከይበርስ ንሕሉን ንክናኸንን አፍሪቃውያን ኢና። ምድረበዳ ሳሃራ አብ ዓመት ሚእቲ ኪሎ ሜተር ይግስግስ ከም ዘሎ፣ ብፍላይ ድማ ኤርትራ ቐዳመይቲ ግዳይ ናይ እዚ ቀታሊ ዋዒ ምዃና መጽናዕቲ ይሕብር ኣሎ። ባሕርታትና ብስርቆትን ብገለ በላዕትን ናይ ኑክሌር ንሓፍ ይኸውን ኣሎ። እዚ ብባህሪ ዝመጽእ ዘሎ ጥፍኣት፣ ካብ ውልቂ ጀሚርካ ክሳብ መንግስቲ ክነቕሓሉ ኣሎና። ንርእዩለይ ስሙዑለይ ዘይኮነ፣ ብጭቡጥ፣ ንክፍሊ ዓለምና ክንከናኸን ኣብ መዓልታዊ ሂወትና ህጹጽ ለውጥታት ክንገብር ንግደድ ኣሎና። እዚ ብቐዳምነት እተን ንህዝብን ንሃገርን ዝውክላ፣ ፖሎቲካውያን ማሕበራት፣ ካብ “ናይ እኒ እኒ ሕንባሻ ከሎ እምኒ” ፖሎቲካ ክላቕቓ ቃልሲ ይሓትት ኣሎ። ኩሉ ፈታው ፕላንት ጸዕርታቱ ክዓጸጽ ይግደድ። ፍትሓዊ ፖሎቲካ፣ ንመሰል ሰብን መሬትን ዘይፈሊ ክምዕብል ግዜኡ ኢዩ። “ጽባሕ ነርክበሉ” ዝበሃል ጽባሕ ፕላንት እንተ እንተዘየላ “ጽባሕ” የላን። ስለዚ ኣረጊት ባህላዊ ኣሰራርሓ መግብናን፣ ገዛናን፣ መጉዓዝያታትናን፣ ፋብሪካታትናን ልምድታቱ ክቕየር ክንገዱ ኣሎና። ንደቕና ካብ ገዝኣምን ቤት ትምህርትምህርቶምን ጀሚሮም መሓዛ ፕላንት ክኾኑ ሓዲስ ባህሊ ክነታኣቱ ይግባእ። ምርቓቕ መሬት ግዜ ዘይህብ ሓደጋ ስለ ዝኾነ ኣብ ልዕሌና ከይተገልበጠት ከላ ክንሓልየላ፣ ንደቕና ሑጻን እምንን ከይንውርሶም፣ ቃሊሲ ኣብ ልዕሊ ቃልሲ ክነካይድ ጉቡእን ሓላፍነትን ኣሎና።

ሓምላይ ምንቕስቓስ ኤርትራ፣ ራኢታቱ ንህዝቢ ይገልጽ ኣሎ። በይኑ ክሰርሖ ዝኸእል ድማ ሓንቲ የሎን። እቶም ብትምህርትን ብኻልእ ጥበብን ምስ መሬትን ክለማን ባሕርን ካልእ ኣገዳሲ ስራሓትን ተዋፊርኩም ዘሎኹም፣ መሓዙት ፕላንት ኩኑ። ኣድማዒ ስራሕ ክስራሕ ድማ ምስ ሓላይ ምንቕስቓስ ደው ክትብሉ ግዜኡ ኢዩ። ንሓምላይ ምንቕስቓስ ኤርትራ ንስሙን ንራኢታቱን ተዓዚቦም፣ “እዚ ካብ ኤሮጳውያን ዝተቐድሑ ኢዩ” “እዚ ናይ ህንጡያትን ራኢ ኢዩ” “ተጀሚሩ ድማ ክቅህም ኢዩ” ዝብሉና ወሑዳት ኣይኮኑንን። እንተኾነ እዚ ጸር ኩልና ከም ዝኾነ ግዜ ይምስክር ኣሎ። እዛ ፕላንት ኩልና ንነብረላ ኢያ። ንኤሮጳውያን ኣይትቐርቦም ንአፍሪቃውያን ኣይትርሕቆምን። ራኢታት ናይ ሓምላይ ሓቕነት ኣለዎ፣ ምስክርነቱ ድማ ድርቂ ሃገርና ኢዩ። ብዓለም ደረጃ ኣብ ዋዕላ ክፐንሃገን ንመጀመርታ ግዜ መራሕቲ መንግስታት ብብዝሒ ሻቕሎቶም ኣርእዮም።

ኣብ ማሕበራዊ ዕርቕን ፍትሕን'ውን ራኢና ኩሉ ህዝብና ካብ ገዝኡ ጀሚሩ ጸረ እዚ ፋሺሽታዊ ስርዓት፣ ቦቲ ንሱ ዝሓረዮ መንገዲ ክውደብን ክቃለስን እዩ። ኣብ ወሽጢ ዓመት ዘይመልእ ድማ ቀደም ዘይትንክፍ ዝመስል ዝነበረ፣ ዓድን፣ ወረዳን፣ ኣውራጃን፣ ብሄርን፣ ሃይማኖትን፣ ሎሚ ኣብ ሃገራዊ ፖሎቲካና ግዴ ይረክብ ኣሎ። እቲ ክተት ዝበልናዮ ድማ ግብሪ መልሲ ይረክብ ኣሎ። ሓደ ፋሺሽታዊ መንግስቲ ካብ ሃገር ክብንቐስ፣ ክልተ ኣማራጺ ኢዩ ዘሎ። ሓደ ከም ኣብ ግዜ ካልኣይ ኩናት ዓለም ዝተገብረ፣ መንግስታት ደሞክራሲያዊ ኪዳን ኣቐመን፣ ኣብ ደገን ወሽጥን ንዝርከብ ግዳይ ፋሺሽቲ ዝኾነ ህዝቢ ክተት ኢለን ካብ ሱሩ ምምንቋሱ ኢዩ። እቲ ካልኣይ ከም ናትና ቃልሲ ናይ ደገ መንግስታት፣ ቁልሕታ ዘይረኸበ፣ እቲ ፋሺሽታዊ ስርዓት መታን ኣብ ስልጣን ክጸንሕ

ነቲ ባህሊ ህዝቢ ይብንቅስን ይምርዝን ስለ ዝኾነ፤ ነዚ ንሱ ዝኸፍቶ መንገዲ ተጠቂምካ፤ ንህዝብኻ ብባህሉ ምንቓሕን ምዕጣቕን ንዕምሪ ፋሺሽቲ ዘሕጽርን ዝብንቅስን። ዝነቅሑ ህዝቢ፤ ክብንቁሮ ተኸእሎ ኣሎ። እንበኣር ህዝብና ናብ ባህሉ ክምለስን ንባህሉ ክፍቕርን እንተኾይኑ፤ ከምቲ ጸላኢ ዝደልየና ንቓለስ እንተኾና ንጋጌ ኣሎና። ጸላኢ ባይቶ ኣቦታትናን ኣውራጃታትናን ብሄራትናን ሃይማኖታትናን ኩሉ ኣፍሪስዎ ኢዩ። ሕሉፍ ሓሊፉዎ ነባራት ዓድታት ይብንቁስ ንገለ ድማ የግዕዝ፤ ንብሄራት የጽንት፤ ንሽኻትን ንጳጳሳትን ይኣስርን ይቐትል፤ ንደቂ ኣንስትዮ ይዕምጽ፤ የጥሚ፤ ኩናት ይፍሕትር። ምስ እዚ ሽግር ህዝብና ዝተዛመደ ቃልሲ እንተዘይገበርና ንሕናውን ካብ ልብን ባህልን መሬትን ሃገርና ተበንቁስና ንኣማኢት ዓመታት ዕድሜ ቃልሲ ክንቆጽር ክነብር ኢና። ከይብሉናን፤ ከይንበሃልን፤ እናበልና ያኢ ብዘይ ዓዲ ሃገር ከም ዝቆውም ሕሉፋት ሃገራውያን ክንከውን፤ ምጽብባቕ ፕሮግራማት ጌርና፤ ለይትን መዓልትን ንህዝብና እንተ ጸዋዕና ሓደ ዝስዕበና የሎን። ሓንቲ ስድሪ ድማ ንቕድሚት ክከይድ ኣይኮናን። እዚ “ክቅውድቕ ቀሪቡ” “ወዲቂ ወዲቂ ንስልጣን ንቐራረብ” እናበልካ ንህዝቢ ብዘይከውን ተስፋታት ምሓዝ ጽባሕ ተመሊሱ ዝውቕዓና ስለ ዝኾነ ኩልና ክነቕሓሉ ይግባእ። ፋሺሽታዊ ስርዓት ከይደፋእካዮ ኣይወድቕን ኢዩ። ስለ እዚ ህዝብና በብዓዱን፤ ብብእምነቱን፤ ብብሄሩን፤ ኣውራጃኡን፤ ቦቲ ዝጥዕሞን፤ ክኸትትን ክዓጥቕን፤ ክንሕግዞ እንበር ክንኮልፎ ኣይግባእን። ምክንያቱ ኩሉ እዚ ዛርዩ ንሃገራዊ ቃልሲ ዘሕይልን ንዕድሜ ፋሺሽታዊ ስርዓት ዝምንቅስን ከም ዝኸውን ኣይንጠራጠር። እተን ሃገራውያን ዝብላ ውድባትናውን ብቕንዕና ንነፍሰን ይፈትሻ። ብኣውራጃ ወይ ብእምነት ወይ ብዞባ ኢየን ተጠርኢፊን ዘለዋ። ንነፍሰንን ንህዝብንን ምትዕሽሳው ይብቓዕ።

ሓምላይ ምንቅስቓስ ኤርትራ ፖሎቲካዊ ውድብ ወይ ግንባር ወይ ሰልፊ ከም ዘይኮነ ደጋጊምና ሓቢርና ኢና። ንውድባት ኣይይንኹንን፤ መተካእታ ኢና ኣይንብልን። ነጻ ኮና ግን ንማሕበራዊ ዕርቕን ፍትሕን ንጣበቕ፤ ኣብ ቅድሚና ንዘለዉ ሽግራት ከይብሉና ከይበልና ንረስንን ንድልየትን ህዝብና ሪኢና መትሒ ነቅርብ፤ ንፕላነትና ድማ ን። እዚ ምንቅስቓስ እዚ ናይ ጳቕጢ ማሕበር ኢዩ። ንህዝብናን ንዓለምን ድማ ንምብርባር ኢዩ። ኣብ መጠረሽታ ክንብሎ ንደሊ፤ ክብራን ክብርትን ተኸባቢረን ይንብራ ከም ዝበሃል ከም ባህሊ ኣቦታትና ንኹሉ ባህልታትናን ህዝብታትናን ኣብ ቃልሲ ንዓድሞ። ክተት ንበል። ምንጻግን፤ ምንዓቕን፤ ምብሓትን፤ ጃህራን፤ ንሓደ ኣየርብሕን ኢዩ። ነዝስ ንፋሺሽታዊ ስርዓት ንሕደገሉ። ምኹሕሓል ዜና ንህዝብና መግቢ ኣይኮኖ ተስፋ፤ ንወግዶ።

ኣምላኽ ንቓልስና ይሓግዘና፤ ንሃገርና ይባርኽ።

*ርሑስ በዓል ዒድ ኣድሓን፤ ልደትን፤ ሓዲስ ዓመትን ይግብረልና፤
ንኡሱራትና ጽንዓትን ጥዕናን ቅልጡፍ ሓርነትን የውርደሎም። ኣሜን።*

በዚ ኣድራሻ ተራኽቡና። Greeneritreans@gmail.com

ግ.ኣ.ሸ ሓምላይ ምንቅስቓስ ኤርትራ፤ 18/12/2009